

GEBRUIKERSGIDS

voor het OCMW

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale

.be

VOORWOORD

Niemand kiest er vrijwillig voor om in armoede te leven. Een faillissement, ziekte, een ontslag, familiale problemen, ... : niemand is volledig afgeschermd tegen de sociale uitsluiting. Meedogenloos slaat zij toe, en lijkt te bevestigen dat de samenleving u niet meer nodig heeft. Plotseling wenden de blikken zich af en sluiten deuren zich. Armoede is een veroordeling tot eenzaamheid en isolement. Het is onverschilligheid, soms, zwaar om te dragen, vaak.

De taak van de OCMW's is precies om de deuren van de samenleving open te houden, om mensen -die in moeilijke omstandigheden (over) leven of die geconfronteerd worden met sociale problemen- hulp, steun en een oplossing te bieden voor hun problemen. De dialoog terug aanknopen die afgebroken werd door de kwetsuren van het leven. Luisteren, kijken en vooral, terug inhaken op de toekomst om opnieuw autonomie te verwerven en hierdoor zijn waardigheid herwinnen.

Het doel van deze gids is om de deuren van de OCMW's nog verder op te zetten, om de toegang te verbeteren en een beter inzicht te verschaffen in hun manier van werken. Armoede is immers geen schande, noch een noodlot. In een egalitaire samenleving belangt armoede iedereen aan.

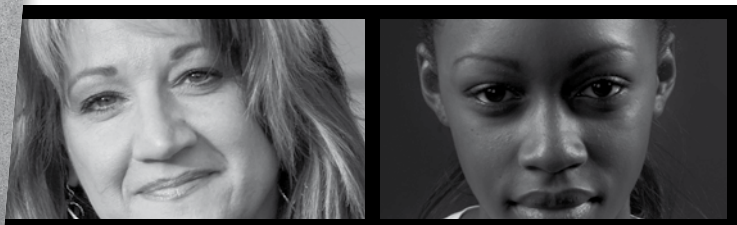
Philippe Courard

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie

DE WETTELIJKE SPELREGELS VAN HET OCMW

In elke Belgische gemeente of stad is er een OCMW. De meeste mensen kennen het OCMW. Toch zijn er nog vele mensen die een fout idee hebben over wat het OCMW is en wie er waarvoor terecht kan. In de volgende bladzijden gaan we dieper in op een aantal wettelijke regels die voorschrijven wat een OCMW wel of niet kan doen en wat u kan en mag verwachten van het OCMW.

I. **WAT KAN HET OCMW ALLEMAAL VOOR MIJ DOEN?**

Het OCMW kan je op verschillende manieren helpen.

Sinds oktober 2002 praat men niet meer over het "bestaansminimum". De wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie gaat verder dan de oude wetgeving. Zij heeft bijzondere aandacht voor jongeren die nog geen 25 jaar zijn. De wet wil jou echter vooral een groot aantal mogelijkheden aanbieden om jouw kwaliteiten te ontwikkelen en jezelf te ontplooiën zodat je je eigen leven vorm kan geven en een inkomen kan verwerven door een betaalde job.

Om deze zelfstandigheid te verwerven zal het OCMW samen met jou nagaan wat de mogelijke pistes zijn : een betaalde job, een geïndividualiseerd project voor sociale integratie dat leidt naar werk, een vorming, een opleiding of studies. De wet voorziet verscheidene mogelijkheden voor jongeren onder de 25 jaar die een job willen vinden of die kiezen voor een sociaal integratieproject.

Als je nog niet klaar bent om direct te beginnen werken of als je nog niet voldoende werkervaring hebt, zal het OCMW samen met jou een professioneel project uitwerken. Hierin zullen nauwkeurig alle stappen opgesomd staan die ondernomen zullen worden om je te helpen bij het vinden van een job en het moment waarop je een betaalde job zal hebben.

Als je je secundaire studies nog niet beëindigd hebt en alsnog je diploma wilt behalen of als je een hoger of universitair diploma wilt verwerven, kan je dit in overleg met het OCMW doen in het kader van het recht op maatschappelijke integratie. Het OCMW zal samen met jou een geïndividualiseerd project voor studenten uitwerken dat loopt tot het einde van je studies. Dit studieproject

omvat de voorwaarden om er over te waken dat je op het einde van het schooljaar de beste slaagkansen hebt.

In elk geval, als je niet werkt en in aanmerking komt voor het recht op maatschappelijk integratie, ontvang je een leefloon.

Het recht op maatschappelijke integratie, waarvan het leefloon een onderdeel is, is aan een aantal voorwaarden verbonden. Het leefloon is echter maar één van de vormen van hulpverlening van het OCMW. De opdracht van het OCMW is niet om je een inkomen toe te kennen, maar wel je de kans te bieden om terug zelfstandig je eigen leven in handen te nemen. Indien het mogelijk is, tracht men via een tewerkstelling je integratie in de maatschappij te verzekeren.

Maar ook als je geen leefloon krijgt, dan zal het OCMW altijd nagaan of het je toch verder kan helpen. Dit heet dan maatschappelijke dienstverlening. Elk OCMW kan zelf beslissen welke vorm van hulp zij het meest geschikt vindt.

Voorbeelden

- *Je hebt geen recht op een leefloon omdat je niet aan één of meerdere voorwaarden voldoet. Het OCMW kan je andere (financiële) hulp geven.*
- *Je hebt te weinig geld om eten te kopen, maar toch heb je geen recht op het leefloon. Misschien beslist het OCMW je voedselbonnen te geven.*
- *Je bent uit je huurwoning gezet en je vindt niet meteen een andere woning. Het OCMW kan proberen je tijdelijk een onderkomen te verschaffen.*

VERSCHIL TUSSEN LEEFLOON

Altijd een geldbedrag

De wet bepaalt hoeveel geld je iedere maand kan krijgen:

1. Je leeft samen met één of meerdere personen waarmee je jouw huishouden gemeenschappelijk regelt.
= bedrag per samenwonende persoon : 483,86 €
2. Je leeft alleen of je bent een dakloze met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.
= bedrag alleenstaande persoon : 725,79 €
3. Je hebt een gezin ten laste met minstens één minderjarig ongehuwd kind : 967,72 € per maand. Als je in dit geval samenwoont met een partner, geldt dit bedrag voor jullie beiden samen.

Deze bedragen worden geïndexeerd en kunnen dus veranderen. Het gaat hier om de bedragen op 1 juni 2009.
Opgepast : Deze bedragen kunnen verminderd worden, afhankelijk van het inkomen dat jij of je partner hebt. (zie verder)

Je bent:

- minstens 18 jaar oud,
- jonger dan 18 jaar en:
  - je bent ontvoegd door het huwelijk,
  - je bent zwanger,
  - je hebt kinderen ten laste.

MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Het kan gaan om:

- financiële steun (voorschotten op werkloosheidsuitkeringen, kinderbijslag, pensioenen, enz...)
- hulp in natura (voedsel, woning, verwarming, enz...)
- een aanvraag om een referentieadres door een dakloze
- andere hulp (huurwaarborg, medische hulp, psychologische of sociale begeleiding, hulp bij het beheer van je budget, enz...).

Ook een gerechtigde op het leefloon kan bijkomende maatschappelijke dienstverlening vragen.

Het OCMW beslist zelf over het soort dienstverlening (voedsel, woning, enz...). De hulp is beperkt tot wat echt nodig is.

Voorbeelden:

Je ontvangt maandelijks een bepaald bedrag dat al iets hoger is dan het leefloon, maar je hebt hoge medische kosten die u niet kan betalen. Het OCMW kan eventueel bijpassen.

Indien het leefloon of het pensioen dat je ontvangt niet volstaat om menswaardig te leven, dan kan je eventueel aanvullende steun krijgen.

Je leeftijd speelt geen enkele rol. Als je minderjarig bent, moet de aanvraag in principe wel door je ouders gebeuren (behalve enkele uitzonderingen).

VERSCHIL TUSSEN

LEEFLOON

Het OCMW doet een sociaal onderzoek.

Het gaat na of je aan de voorwaarden voldoet.

Je moet alle nodige inlichtingen geven.

Het leefloon wordt in principe voor onbepaalde duur toegekend. Het OCMW gaat ten minste éénmaal per jaar na of je situatie niet veranderd is (bijkomend inkomen, gaan samenwonen, ...).

Indien je situatie verandert, moet je het OCMW daarvan onmiddellijk op de hoogte brengen.

Het OCMW kan soms het leefloon terug vorderen, bijvoorbeeld wanneer je valse verklaringen hebt afgelegd om het leefloon te krijgen of als achteraf blijkt dat je toch recht had op andere inkomsten.

► WAT MOET IK DOEN OM HULP VAN HET OCMW TE KRIJGEN?

Je stapt het beste zelf naar het OCMW. Als je dat wilt, dan mag je je laten vergezellen door een persoon die je zelf kiest.

Je legt je situatie uit aan de maatschappelijk werker van het OCMW, die uiteraard gebonden is door het beroepsgeheim. De maatschappelijk werker zal je inlichtingen geven over al je rechten en plichten.

Voorbeelden

- *Je vraagt om voedsel, maar je hebt in feite recht op het leefloon omdat je aan alle voorwaarden voldoet. Het leefloon moet je dan worden toegekend, ook al heb je daar niet duidelijk naar gevraagd.*

MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Zo nodig kan het OCMW een sociaal onderzoek doen.

Het gaat na of je de hulp nodig hebt.

Je moet alle nodige inlichtingen geven.

De maatschappelijke dienstverlening kan voor een bepaalde duur (speciale, financiële of andere hulp) of voor onbepaalde duur (bijv. financiële steun die overeenstemt met het leefloon) worden toegekend.

Het OCMW kan op elk moment nagaan of je toestand niet veranderd is en of je de hulp nog nodig hebt.

Indien je situatie verandert, moet je het OCMW daarvan onmiddellijk op de hoogte brengen.

De maatschappelijke dienstverlening kan soms worden teruggevorderd. Het OCMW kan je daarover meer inlichtingen geven.

- Indien je dringende materiële hulp nodig hebt, dan kan alleen de voorzitter van het OCMW je onmiddellijk helpen. De maatschappelijk werker zal je uitleggen wat je hiervoor moet doen.
- Als je een aanvraag voor steun doet, is het belangrijk dat je het OCMW niet verlaat zonder “ontvangstbewijs”. Het OCMW is verplicht om je dit ontvangstbewijs te geven. Met dit document kan je later bewijzen op welke datum je je aanvraag hebt gedaan. Je bewaart dit ontvangstbewijs. Ook al wordt de aanvraag geweigerd.
- Indien je het ontvangstbewijs toch niet ontvangt, stuur je een aangetekende brief gericht aan het OCMW:
“bij deze bevestig ik dat ik aanwezig was tijdens het spreekuur op .. / .. / .. om er ..... (het leefloon, een ander soort hulp) aan te vragen.”

Je kan de brief ook afgeven op het OCMW en met datum laten aftekenen voor ontvangst.

- Waarom is een ontvangstbewijs met datum zo belangrijk?
Omdat de eventuele hulp je zal worden toegekend vanaf de datum van de aanvraag. Ook wanneer de hulp je eerst wordt geweigerd en je deze hulp later toch krijgt nadat je in beroep bent gegaan (zie verder)

► MAG IK AAN ELK OCMW OM HULPVRAGEN?

In elke Belgische gemeente is er een OCMW. In een aantal steden zijn er wijkcentra of lokale antennes waar men ook terecht kan. Je moet je aanvraag doen bij het OCMW van de gemeente waar je feitelijk leeft en gewoonlijk verblijft.

Bijzondere situaties :

Als je in een instelling verblijft zoals een opvangtehuis, een psychiatrische instelling of een rusthuis :

- Het OCMW dat je vraag moet behandelen is dat van de gemeente waar je in het bevolkingsregister bent ingeschreven en waar je dus leefde en woonde op het ogenblik van je opname.
- Doe je de aanvraag toch bij het OCMW van de gemeente waar de instelling zich bevindt, dan zal dat OCMW je aanvraag overmaken aan het OCMW van de gemeente waar je bent ingeschreven in het bevolkingsregister op het moment van de opname.

Als je dakloos bent en niet verblijft in een instelling :

- Het OCMW van de plaats waar je feitelijk verblijft op het moment van de hulpaanvraag moet je steunvraag onderzoeken.

Als je voltijds student en jonger dan 25 jaar bent.

- Je kan je richten tot het OCMW van de gemeente waar je op het moment van de aanvraag ingeschreven bent in het bevolkings - of vreemdelingenre-gister.
- Dit OCMW blijft bevoegd voor je aanvragen voor de hele ononderbroken duur van je studies.

Wat als het OCMW zegt niet bevoegd te zijn ?

- *Indien het OCMW zich onbevoegd verklaart, moet het je aanvraag binnen de 5 dagen doorzenden naar het OCMW dat wel bevoegd is. Men moet dit schriftelijk aan je mededelen en de reden geven waarom men denkt niet bevoegd te zijn. Zolang je aanvraag niet is doorgestuurd en men je de reden hiervoor niet heeft medegedeeld blijft het eerste OCMW verplicht om je aanvraag te behandelen.*
- *Als het tweede OCMW zich ook onbevoegd verklaart, moet het dit onmiddellijk aan de federale administratie melden. Deze beslist dan, na onderzoek en binnen de 5 werkdagen, welk OCMW bevoegd is en jou dus verder moet helpen.*

2. **WANNEER HEB IK RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE, OFWEL VIA EEN LEEFLOON, OFWEL VIA EEN TEWERKSTELLING ?**

Het leefloon is een financiële uitkering die je kan ontvangen als je aan de voorwaarden ervoor voldoet.

1ste voorwaarde: de nationaliteit

Je bent ofwel :

- Belg,
- E.U-burger met een verblijfsrecht voor meer dan 3 maanden,
- staatloos,
- een erkende vluchteling,
- als vreemdeling in het bevolkingsregister ingeschreven

2de voorwaarde: je leeftijd

Je bent ofwel :

- minstens 18 jaar oud,
- jonger dan 18 jaar en:
  - je bent ontvoegd door het huwelijk,
  - je bent zwanger,
  - je hebt kinderen ten laste.

3de voorwaarde: werkelijke verblijfplaats

Je verblijft gewoonlijk en bestendig in België op legale wijze. Het OCMW kan niet eisen dat je een huurcontract, een woonst of een inschrijving in het bevolkingsregister hebt.

4de voorwaarde: je inkomen

Je hebt geen inkomen of een inkomen dat lager is dan het leefloon. In het laatste geval past het OCMW enkel het verschil bij.

VOORBEELD

- *Het inkomen dat een alleenstaande verdient met interimarbeid is in sommige maanden lager dan het bedrag van het leefloon. Het OCMW past die maanden het verschil bij.*
- *Je behoudt het recht op het leefloon, ook wanneer je door vrienden tijdelijk en kortstondig wordt geholpen of wanneer je in een opvangtehuis bent opgenomen. Deze instelling kan dan wel een tegemoetkoming in de verblijfskosten vragen.*

Verderop leggen we uitgebreid uit wat het OCMW als inkomen beschouwt.

5de voorwaarde: Je bent bereid te werken

Deze voorwaarde geldt tenzij je gezondheid en je specifieke situatie het je niet zouden toelaten te werken.

Het OCMW kan je eventueel een betrekking voorstellen in het kader van artikel 60, § 7, waardoor je je sociale rechten (o.a. jouw werkloosheidsuitkering) kan terugkrijgen en werkervaring opdoet.

6de voorwaarde : je rechten laten gelden op uitkeringen die je kunt genieten op basis van de Belgische of buitenlandse sociale wetgeving.

Het leefloon is het allerlaatste sociale vangnet. Als je werkelijk al het mogelijke hebt gedaan om op een andere wijze aan een inkomen te geraken, bijvoorbeeld via een werkloosheidsuitkering of tegemoetkomingen aan personen met een handicap of anderen, dan pas heb je recht een leefloon. Het OCMW kan je hierbij helpen.

7de voorwaarde voor diegenen jonger dan 25 jaar:

Je ondertekent het contract om mee te werken aan een voor jouw persoonlijk ontwikkeld project voor maatschappelijke integratie.

Dit contract is een project op maat, dat in samenspraak en overleg met je wordt uitgewerkt om je recht op maatschappelijke integratie door tewerkstelling te realiseren. Zo'n contract kan ook worden gesloten met een persoon vanaf 25 jaar, ofwel op verzoek van het OCMW, ofwel op verzoek van de persoon zelf.

► WAT TELT MEE BIJ HET BEREKENEN VAN MIJN INKOMEN?

In principe komen alle bestaansmiddelen in aanmerking van welke aard of oorsprong ook, zoals het beroepsinkomen, sociale uitkeringen, inkomen uit roerende en onroerende goederen, onderhoudsgeld voor je zelf, voordelen in natura, etc.

Het OCMW kan je hier meer gedetailleerdere informatie over geven.

Voor diegenen die er meer over willen weten, gaan we hieronder dieper in op het inkomen van de mensen waar je mee samenwoont en het inkomen uit onroerende en roerende goederen.

1. Het inkomen van de personen waar je mee samenwoont en waarmee je een huishouden vormt.

- Het inkomen van de persoon waar je mee samenwoont en waarmee je een koppel vormt telt mee voor het berekenen van je inkomen. Alles wat die persoon meer verdient dan 483,86 € (= bedrag samenwonende) telt mee om jouw inkomen te berekenen.
- Als je samenwoont met (één van) je ouders of (één van) je meerderjarige kinderen kan het OCMW hun inkomen boven 483,86 € ook meetellen. Het OCMW kan echter zelf beslissen om dit inkomen niet mee te tellen of slechts een gedeelte ervan.
- Als je aanspraak maakt op een leefloon als persoon met een gezinslast, wordt het volledige inkomen van je partner in aanmerking genomen.

2. Het inkomen dat je hebt uit onroerende goederen.

Onroerende goederen is een verzamelnaam voor huizen, gebouwen en gronden. Het inkomen dat je hier uit hebt telt mee bij de berekening van je inkomen. Belangrijk om te weten is dat men niet de waarde van het onroerende goed op zich in aanmerking neemt, maar wel het kadastraal inkomen ervan. Het kadastraal inkomen is het inkomen dat je theoretisch met die grond of het huis zou verdienen als je het zou verhuren. Voor elke grond, gebouw of huis in België werd dit bedrag vastgelegd voor de belastingen.

- Als je een huis bezit, telt het kadastraal inkomen ervan mee als inkomen, maar niet alles. Er werd een grens ingevoerd van 750 € en verhoogd met 125 € voor elk kind waarvoor je kinderbijslag krijgt. Alles wat boven die grens zit wordt met 3 vermenigvuldigd en telt mee als inkomen.
- Als je je onroerend goed verhuurt, telt men de huur mee als inkomen in plaats van het kadastraal inkomen, als die huur hoger is.
- Voor gronden bedraagt de vrijstelling 30 €. Het kadastraal inkomen dat hierboven zit, wordt ook met 3 vermenigvuldigd.
- Wanneer je een lening hebt afgesloten om je eigen huis te kopen, wordt de interest die je moet betalen binnen bepaalde grenzen afgetrokken van je inkomen.

3. Het inkomen dat je hebt uit roerende goederen

Roerende goederen zijn geld en andere waardepapieren zoals aandelen of obligaties. Als inkomen telt hier de rente die je hiervoor zou kunnen krijgen.

- Je roerende kapitaal dat minder is dan 6.200 €, telt het niet mee voor de berekening van je inkomen.
- De schijf tussen de 6.200 € en 12.500 € telt voor 6 % mee.
- Alles boven de 12.500 € telt mee voor 10 %.

Wat telt niet mee bij de berekening van mijn inkomen ?

Normaal tellen al je inkomsten mee bij het berekenen van je inkomen. Een vastgestelde lijst van inkomsten telt echter niet :

- De financiële steun van het OCMW
- De kinderbijslag die je krijgt voor je kinderen
- Het onderhoudsgeld dat je krijgt voor de ongehuwde kinderen die je ten laste hebt
- Een gedeelte van het geld dat je verdiende met PWA
- Voor maximaal 6 maanden: de premies die je kan krijgen als je een individuele beroepsopleiding volgt
- De verhuis-, installatie- of huurtoelage
- De studiebeurs voor jezelf of je kinderen
- De toelagen, uitkeringen en bijslagen die je krijgt als je een jongere opvangt
- De vergoeding die je ontvangt als voogd voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen
- Het terugvorderbare belastingskrediet
- Het presentatiegeld dat je krijgt als je in de provincieraad, gemeenteraad of raad voor maatschappelijk welzijn zetelt
- Niet-regelmatige giften van instellingen of personen
- De frontstreden- en gevangenschapsrenten
- De renten verbonden aan een nationale orde op grond van een oorlogsfeit
- De toelages in het kader van de zorgverzekering
- De vergoedingen van de Duitse overheid voor de gevangenhouding tijdens de Tweede Wereldoorlog

Mag ik nog iets bijverdienen als ik een leefloon krijg ?

Ja, je mag nog iets bijverdienen. Om mensen die een leefloon krijgen aan te moedigen een job te zoeken of een beroepsopleiding te volgen, is een deel van het inkomen hieruit vrijgesteld. 3 jaar lang wordt er enkel het bedrag boven de grens van 216,69 € netto-inkomsten per maand meegeteld als inkomen voor de berekening van het leefloon. Voor studenten geldt deze vrijstelling voor de ganse duur van de studie. Voor studenten die een studiebeurs krijgen, is die grens 60,44 € per maand.

Als het om onregelmatige artistieke activiteiten gaat, bedraagt het vrijgesteld bedrag 2.600,27 € per jaar. Artistieke activiteiten zijn het maken of vertolken van artistieke werken, waaronder de audiovisuele en beeldende kunsten, muziek, literatuur, spektakels, decorontwerpen en choreografie.

3. WAT GEBEURT ER NA MIJN AANVRAAG BIJ HET OCMW ?

- Een maatschappelijk werker van het OCMW zal een sociaal onderzoek instellen om na te gaan of je recht hebt op maatschappelijke integratie via een tewerkstelling of het leefloon of op andere maatschappelijke hulp.
- De maatschappelijk werker stelt een dossier op. Op basis van dit dossier zal de Raad voor Maatschappelijk Welzijn een beslissing nemen.
- Zowel voor het leefloon als voor de maatschappelijke dienstverlening kan je bijkomende inlichtingen vragen over de inhoud van je dossier.
- Voor een aanvraag voor het leefloon heb je het recht om gehoord te worden door de Raad voor Maatschappelijk Welzijn vooraleer de beslissing over je aanvraag wordt genomen. Je kan je laten bijstaan of vertegenwoordigen als je dit schriftelijk gevraagd hebt. Dit recht is niet voorzien voor een aanvraag om maatschappelijke dienstverlening, maar je mag het altijd vragen.
- Binnen de 30 kalenderdagen vanaf de dag waarop jouw aanvraag werd ingediend, moet de Raad voor Maatschappelijk Welzijn een beslissing nemen.
- Is de beslissing genomen, dan moet het OCMW je binnen de 8 dagen iets laten weten. Dit gebeurt met een brief, die aangetekend wordt opgestuurd of die je wordt overhandigd. Je tekent dan het ontvangstbewijs.
- Het OCMW kan je aanvraag goedkeuren, maar ook weigeren. Bij een weigering van je aanvraag moet het OCMW duidelijk de redenen schriftelijk vermelden waarom je geen recht hebt op het leefloon of op maatschappelijke hulp.

- Als je het niet eens bent met de redenen van die weigering, of als er helemaal geen redenen vermeld worden, dan kan je tegen de beslissing van het OCMW in beroep gaan bij de arbeidsrechtbank. Daar wordt je aanvraag dan helemaal opnieuw onderzocht (zie verder).

Wat is een sociaal onderzoek ?

Om na te gaan welke hulp het beste gepast is, moet het OCMW onderzoeken wat je situatie is. Het is dus een individueel onderzoek dat het mogelijk maakt dat de hulp op jouw maat gebeurt. Het is dan ook belangrijk dat je actief meewerkt aan dit onderzoek en alle nodige gegevens verstrekt. Als er inlichtingen ontbreken en je zelf niet in staat bent om ze te verschaffen, kan het OCMW zelf deze opzoeken.

Door deze informatie krijgt het OCMW een duidelijk overzicht over jouw sociale en financiële situatie. Het onderzoek mag echter ook niet verder gaan dan het opsporen van de gegevens die nodig zijn voor het beoordelen van jouw aanvraag.

Als je een leefloon aanvraagt, gaat het OCMW in het bijzonder de volgende zaken na :

- Je identiteit en je materiële en sociale toestand, evenals die van de personen waar je mee samenwoont.
- Je inkomen.
- Bepaalde vormen van steun die je vroeger al hebt gekregen van het OCMW. Dit is belangrijk om na te gaan, waar je recht op hebt. Zo kan je bijvoorbeeld maar 1 keer in je leven een installatiepremie voor daklozen krijgen.

Om na te gaan of je onroerende of roerende inkomsten hebt, of recht hebt op bijvoorbeeld een werkloosheidsvergoeding, moet het OCMW jouw toestemming vragen om dit bij de banken, de belastingen of de sociale zekerheid na te gaan.

► WAT MOET IK DOEN ALS IK NIET AKKOORD GA MET DE BESLISSING VAN HET OCMW ?

Je kan kosteloos in beroep gaan wanneer het OCMW:

- een beslissing neemt waarmee je niet akkoord gaat,
- geen enkele beslissing neemt binnen de voorziene termijn,
- zich onbevoegd verklaart.

Het beroep moet ingesteld worden bij de arbeidsrechtbank.

- Het adres van de rechtbank is vermeld op de achterkant van de beslissing van het OCMW.
- De procedure is volledig kosteloos
- Je loopt geen enkel risico
- Je kan je laten bijstaan door een afgevaardigde van een sociale organisatie
- Je kan je ook laten vertegenwoordigen
  - ofwel door een advocaat;
Indien je niet over de nodige financiële middelen beschikt kan je een beroep doen op een advocaat die je niet of gedeeltelijk moet betalen (de zogenaamde "pro deo - advocaat") . Afhankelijk van je inkomen is deze hulp volledig of gedeeltelijk kosteloos. Voor wie een leefloon of een bedrag maatschappelijke hulp krijgt, is deze bijstand volledig kosteloos, mits voorlegging van de beslissing van het OCMW. Om een "pro deo" advocaat te krijgen, moet je je richten tot het Bureau van Consultatie en Verdediging van jouw arrondissement (of het Justitiehuis indien er één bestaat). Je kan vragen naar een advocaat die in sociaal recht en in de OCMW-wetgeving is gespecialiseerd.
  - ofwel door een afgevaardigde van een sociale organisatie zoals een vakbond, een vereniging waar armen het woord nemen of een centrum voor algemeen welzijnswerk (CAW).
  - ofwel door je echtgenoot of door een familielid (of een familielid van je echtgenoot):

Opgelet : je moet deze persoon een schriftelijke volmacht geven en het akkoord van de rechter krijgen.

Hoe kan ik in beroep gaan?

- Je stuurt een brief naar de griffie van de arbeidsrechtbank van je woonplaats (of van de plaats die vermeld staat op de beslissing van het OCMW). In je brief schrijf je waarom je niet akkoord gaat met de beslissing van het OCMW. Je voegt daarbij een fotokopie van het "ontvangstbewijs" van je aanvraag én een kopie van de beslissing van het OCMW waar je het niet mee eens bent.
Indien het OCMW geen beslissing heeft genomen, dan schrijf je dat in je brief. Je kan deze brief ook samen met een medewerker van een sociale organisatie schrijven.
- Je kan ook zelf naar de griffie van de arbeidsrechtbank gaan. Meestal heeft men daar voorgedrukte formulieren om beroep aan te tekenen. Je overhandigt een fotokopie van je ontvangstbewijs en ook een kopie van de beslissing van het OCMW waar je het niet mee eens bent. Op het formulier vermeld je de redenen waarom je het niet met het OCMW eens bent. Indien het OCMW geen beslissing heeft genomen, dan schrijf je dat op het formulier.
- Bij de rechtbank onderzoekt de rechter je aanvraag.
Op basis van de door jou en het OCMW aangehaalde feiten neemt de rechter een beslissing. Hij kan zowel jou als het OCMW in het gelijk stellen. Het vonnis wordt in principe slechts na één maand definitief. Zowel jij als het OCMW kunnen in hoger beroep gaan bij het Arbeidshof.

Indien je wenst dat het vonnis onmiddellijk toegepast wordt, kan je de rechter vragen dat hij zijn vonnis "uitvoerbaar bij voorraad" maakt. (Je vraagt dit best aan het begin van de procedure).

In dit geval annuleert en vervangt de beslissing van de rechter onmiddellijk de beslissing van het OCMW. Je loopt dan wel het risico dat je het OCMW moet terugbetalen indien het in beroep gaat en de beslissing van de rechtbank laat vernietigen

Hoeveel tijd heb ik om tegen de uitspraak in beroep te gaan?

- je hebt een beslissing ontvangen waarmee je niet akkoord gaat:
  - Je moet het beroep indienen binnen de 3 maanden die volgen op deze beslissing.
- je hebt geen beslissing ontvangen:
  - de termijn van 3 maanden begint 38 dagen na het indienen je aanvraag, namelijk de uiterste datum waarop je een beslissing had moeten ontvangen.
(aangezien het OCMW over een wettelijke termijn van 30 dagen beschikt om zijn beslissing te nemen + 8 dagen om je daarvan in kennis te stellen).

Hoeveel kost dit ?

De kosten van de rechtszaak worden steeds door het OCMW betaald, ook als je verliest. Als je verliest, moet je wel zelf de kosten voor je advocaat betalen, behalve als je een pro-deo advocaat had. Je moet wel de kosten van de rechtszaak betalen wanneer je misbruik maakte van de beroepsmogelijkheid.

4. ZIJN ER NOG ANDERE VOORDELEN WAARVOOR IK BIJ HET OCMW TERECHT KAN ?

Om mensen in bepaalde moeilijke situaties bij te staan, voorzien de hogere overheden soms speciale tegemoetkomingen. Het OCMW wordt vaak ingeschakeld om die tegemoetkomingen aan de mensen toe te kennen.

Zo verstrekt de federale overheid, onder bepaalde voorwaarden, een verwarmingstoelage aan mensen die hun woning verwarmen met mazout.

De federale overheid geeft ook geld aan de OCMW's om initiatieven te nemen om de deelname te verhogen van hun cliënten aan het sociale en culturele leven. Elke OCMW heeft een zekere mate van vrijheid om de regels vast te leggen voor de besteding van dit geld.

Voor mensen die moeilijkheden hebben om hun electriciteits- of gasrekening te betalen, richtte de federale overheid een Energiefonds op. De OCMW's krijgen een bepaald bedrag hiervan om mensen te helpen die problemen hebben om hun energierekening te betalen.

Naast de voordelen van de andere overheden, verlenen de OCMW's vaak ook nog andere voordelen. Vraag er naar bij uw maatschappelijke assistent. Hij of zij is het beste geplaatst om je een uitgebreid overzicht te geven van alle mogelijkheden die het OCMW je kan bieden.

HET OCMW :

WAAR OF NIET WAAR ?

In elke Belgische gemeente of stad is er een OCMW. De meeste mensen kennen het OCMW. Toch zijn er nog vele mensen die een fout idee hebben over wat het OCMW is en wie er waarvoor terecht kan. Hieronder gaan we even dieper in op de meest voorkomende foute ideeën die er over het OCMW leven.

HET OCMW IS ER ALLEEN VOOR MENSEN DIE DIEP IN DE MISERIE ZITTEN !!!

Niet waar !!!

Sommige mensen denken dat het OCMW er alleen is voor mensen die in de miserie zitten en geen geld meer hebben. De overheid richtte in 1976 in alle Belgische steden en gemeenten een OCMW op om aan iedereen het recht op een menswaardig bestaan te garanderen. Het OCMW moet hiervoor aan iedereen de nodige maatschappelijke dienstverlening geven. Iedere inwoner van zijn stad of gemeente kan bij het OCMW terecht om een oplossing te vinden voor zijn problemen. Dit zonder onderscheid te maken tussen rang of stand, huidskleur of godsdienst.

Een aantal oplossingen, zoals het leefloon, zijn wettelijk voorbehouden aan mensen die zelf niet over de nodige middelen beschikken om menswaardig te leven. Voor anderen kan de hulp bestaan uit adviezen, een begeleiding of tijdelijke financiële of materiële steun bij bijzondere moeilijkheden. Afhankelijk van de gemeente, beheert het OCMW een gevarieerd aantal diensten zoals ziekenhuizen, bejaardenwoningen, rechtshulp, schuldbemiddeling, kinderopvang, mindermobielen centrale, poetshulp, sociale woningen, ...

**MIJN PROBLEMEN ZIJN ZO MOEILIK EN INGEWIKKELD.
ER IS NIEMAND DIE MIJ KAN HELPEN, ZELFS HET OCMW
NIET !!!**

Niet waar !!!

De maatschappelijk assistenten kregen een opleiding om met vele problemen om te gaan. Zij kunnen echter ook niet alles weten en kennen. Daarom ontwikkelden vele OCMW's nog extra gespecialiseerde diensten zoals rechtshulp of schuldbemiddeling. Daarnaast werken de OCMW's samen met andere gespecialiseerde diensten zoals diensten voor begeleid wonen of diensten die ondersteuning geven bij opvoedingsproblemen bij de kinderen. De maatschappelijk assistenten zullen je gericht doorverwijzen als zij vinden dat een andere dienst beter geschikt is om bepaalde problemen te behandelen.

**OM HULP TE KRIJGEN, ZAL HET OCMW MIJ VERPLICHTEN
OM EEN AANTAL DINGEN TE DOEN DIE IK NIET WIL DOEN.
IK ZAL ZELF NIET MEER KUNNEN BESLISSEN OVER MIJN
EIGEN LEVEN !!!**

Niet waar !!!

De enige goede hulp, is die vorm van hulp waar je zelf achter kan staan. Het uiteindelijke doel is dat je terug opnieuw in staat bent om zelf je eigen leven in handen te nemen. Wel is het zo dat het OCMW bij de oplossingen die het je voorstelt, zich moeten houden aan de regels en de wetten die de gemeentelijke, Vlaamse en Federale overheden opleggen. Zo is het bedrag van het leefloon wettelijk vastgelegd en in heel België gelijk. Als het OCMW je meer wil geven, kan dat, maar moet het dan zelf bijbetalen.

De wet voorziet ook een aantal rechten om te garanderen dat het OCMW je niet verplicht tot zaken die je in feite niet wil. Je hebt het recht op inlichtingen. Je hebt het recht om je vraag te verduidelijken bij de Raad van Maatschappelijk Welzijn die over je aanvraag beslist. Je kunt gratis in beroep gaan bij de arbeidsrechtbank, als je niet akkoord bent met de beslissing van het OCMW. Vooraleer je een overeenkomst met het OCMW tekent, heb je recht op 5 dagen bedenktijd. Die 5 dagen kunnen gebruikt worden om bijvoorbeeld rustig na te denken en te overleggen met andere mensen.

**IK ZAL HET LEEFLOON OF ANDERE FINANCIËLE STEUN
MOETEN TERUGBETALEN !!!**

Niet waar !!!

Er is een groot verschil tussen een voorschot en een leefloon. Een leefloon moet nooit terugbetaald worden, behalve als achteraf blijkt dat je toch een ander inkomen had of als blijkt dat je valse verklaringen aflegde over je inkomsten.

Het OCMW kan ook voorschotten geven als je bijvoorbeeld te lang moet wachten tot je invaliditeitsuitkering of werkloosheidsvergoeding in orde is. Dit is dan een soort "overbruggingskrediet" dat je achteraf moet terugbetalen. Het OCMW kan wel beslissen om je alles, een deel of niets te laten terugbetalen.

**ALS IK GELD KRIJG VAN HET OCMW, MOETEN MIJN
OUDERS OF KINDEREN DIT TERUGBETALEN AAN HET
OCMW !!!**

Soms waar !!!

En dit is ook begrijpelijk. Ouders zijn verplicht hun kinderen te helpen en omgekeerd. Het OCMW heeft een 'verhaalplicht'. Het OCMW is verplicht de geldelijke steun terug te vragen aan diegenen die wettelijk verplicht zijn de begunstigde te onderhouden. Dit zijn de ouders, de kinderen, de echtgenoot of de ex-echtgenoot tot het door de rechter vastgesteld onderhoudsgeld.

Voordat er een terugbetaling geëist wordt, gaat het OCMW na of de onderhoudsplichtigen wel in staat zijn om het geld terug te betalen. Als hun inkomen onder een bepaalde minimumdrempel is, moet men niets betalen. De mensen die zouden moeten betalen kunnen ook redenen aanbrengen waarom ze denken niet te moeten betalen, zoals hoge medische kosten. Dit noemt men billijkheidsredenen. Als het OCMW verwacht dat de inspanningen en kosten om het geld terug te krijgen hoger liggen dan de opbrengst, kan het beslissen om niet terug te vorderen. Het OCMW kan ook principieel beslissen om kosten van ouderen voor het verblijf in een rustoord niet terug te vorderen.

IK KAN NIET TERECHT BIJ HET OCMW ALS IK NOG SPAAR-
GELD OF EEN EIGEN HUIS HEB !!!

Niet waar !!!

Als je nog spaargeld of een eigen huis hebt, kan je wel terecht bij het OCMW. Zelfs als je werkt en een loon krijgt, kan je steun krijgen. Bij de berekening van de steun wordt je inkomen wel mee in rekening gebracht. Hiervoor bestaan allerlei regels waar we dieper op ingegaan zijn.

SOMMIGE MENSEN, ZOALS VREEMDELINGEN, KRIJGEN MEER VAN HET OCMW DAN ANDEREN !!!

Niet waar !!!

Sommige mensen krijgen niet meer dan anderen, maar zij krijgen soms wel andere dingen. Elke situatie, elk probleem is immers anders.

Het OCMW onderzoekt elke vraag naar hulp apart en gaat na welke oplossing het kan bieden in die speciale situatie. Zo kan het gebeuren dat twee personen die op het eerste zicht in dezelfde situatie leven, toch andere steun krijgen. Zo kan een gezin dat zijn huis verwarmt met stookolie een verwarmingstoelage krijgen, terwijl dit niet voorzien is voor mensen die zich met aardgas verwarmen. Zo nodig kan een andere vorm van hulp geboden worden.

Daarnaast zijn er groepen van mensen in de samenleving met specifieke rechten en plichten. Jongeren onder de 25 jaar die een leefloon willen, zullen gevraagd worden om een persoonlijk integratieproject aan te gaan. Illegalen kunnen bij het OCMW enkel terecht voor dringende medische hulp.

Het OCMW vangt asielzoekers wiens aanvraag tot erkenning nog in de eerste fase is, op in een lokaal opvanginitiatief. Zij krijgen geen financiële steun, behalve misschien wat zakgeld en ze mogen niet werken.

MIJN RECHTEN

- **Het recht op informatie**

Als je informatie wilt, is het OCMW verplicht om je die te verschaffen

- **Het recht om bijgestaan te worden**

Als je onderhandelt over je arbeidscontract of je geïndividualiseerd integratieproject kan je je laten bijstaan door iemand die je zelf kiest.

- **Het recht op een bedenkingperiode**

Voordat je je arbeidscontract of je geïndividualiseerd integratieproject tekent, kan je 5 dagen uitstel vragen om hierover na te denken.

- **Het recht op een gesprek**

Als je een gesprek wilt met je sociaal assistent, moet hij of zij je een afspraak geven binnen de 5 werkdagen.

- **Het recht om gehoord te worden**

Je kan vragen om gehoord te worden door de Raad voordat die een beslissing neemt die je aanbelangt.

- **Het recht op interest** als het leefloon te laat uitbetaald wordt.

- **Het recht op beroep** als je niet akkoord gaat met een beslissing van de Raad

... EN MIJN PLICHTEN

- **De plicht om mee te werken aan een sociaal onderzoek.**

Je moet de sociale assistent bij je thuis binnen laten en alle documenten bezorgen die hij of zij je vraagt.

- **De plicht om het OCMW bepaalde toestemmingen** te geven die het mogelijk maken dat zij informatie over je kunnen inwinnen (bij de belastingen, uw bank, ...)

- **De plicht om mee te werken aan een medisch onderzoek** op kosten van het OCMW als je beweert dat je gezondheid het niet toelaat om te werken.

- **De plicht om wijzigingen door te geven** over je identiteit, je inkomsten, de samenstelling van je huishouden, ...

- **De verplichting om te antwoorden op oproepingen en de afspraken na te komen.**

Vooraleer deze aan deze Gids te beginnen te schrijven, ging de POD Maatschappelijke Integratie samen zitten met de gebruikersgroep van het OCMW van Gent. Samen gingen we na wat er zeker in deze Gids moest staan en wat er niet moest instaan. Op het einde van de bijeenkomst, gaf één van de deelnemers onderstaande tekstje mee.

“Wij mensen van het OCMW,
wij hebben het soms moeilijk.
wij hebben door bepaalde situaties
problemen en daarmee gaan we met
deze problemen naar het OCMW
om het daar uit te leggen aan een
maatschappelijke assistente waar je
met open armen ontvangen wordt
en een vriendelijke glimlach,
je krijgt zoveel mogelijk informatie
van ze en als je nog twijfelt
zullen ze je gerust stellen”

Melina van de gebruikersgroep van het OCMW van Gent

Verantwoordelijke uitgever:

Julien Van Geertsom, Koning Albert II-laan 30, 1000 Brussel

